

--- in het ter nederleggen van een twist tusschen Soping en Bonij, het stillen van een rebellie in het rijkje Tello, de besorging der voormelde confirmaatie van Aroe Mampoe, de uytroeying van het smokkelnest Sampong Java, het assopieëren van een verre uytziend geschil op Sumbawa, het verdrijven van de Baliërs die sig daarin gemeleert en meer andere gevallen.

Fol. 1528r.

(In de brief van 28 november 1764 is gouverneur Cornelis Sinkelaar hier terecht om geprezen. Verzekerd van zijn oplettendheid is de keuze van de middelen om de koning van Bima onder de duim te houden, aan hem gelaten. Deze koning was zeer trots geworden door zijn overwinning op Mangerai, of de noordoosthoek van Flores. De gouverneur heeft ook de vrije hand tegenover de Mandarezen en Wadjorezen, in de herstelling van de rust op Sumbawa, [fol. 1529] dat, na in het gareel te zijn gebracht, weer in beweging is, in het vaststellen van de grenzen van de Makassaren bij de kroning van de koning te Gowa en in het erkennen van de nieuwe koning te Buton. Ondanks zijn genegenheid voor de Compagnie, schijnt deze laatste zich niet tegen de afgezette vorst staande te kunnen houden. De afgezette vorst is met een grote aanhang in het gebergte. Wegens gebrek aan middelen en zware kosten is het de gouverneur uitdrukkelijk verboden om de Compagnie in enige oorlog te verwickelen. Gezien de achtung die de Engelsens hebben, moet iedere noodzaak de bescherming van hen te zoeken vermeden worden. Daarom is in het verleden jaar het voornemen van een oorlog tegen de Mandarezen niet uitgevoerd, terwijl ze bovendien door een voorbarige dreiging door de vorst van Boni op hun hoede waren. Voor het patrouilleren langs de smokkelroutes [fol. 1530] zijn twee pantjalangs met manschappen extra gezonden, terwijl de uitvoerders alles krijgen wat ze kunnen bemachtigen, maar ze moeten het oorlogstuig naar taxatie en de specerijen tegen inkoopprijs aan de Compagnie overgeven. Het is bevolen de twee eilanden Bonerate en Pulau Kalao, wat verzamelplaatsen van de smokkelaars in specerijen zijn, zo snel mogelijk te bezoeken. Mocht de commissaris van de koning van Boni, die daarheen was gezonden, zijn opdracht om deze twee eilanden van alle schadelijk gespuis te zuiveren niet hebben uitgevoerd, dan moet de Compagnie dat zelf doen. Door de uitbreiding van vaartuigen en volk beliepen de uitgaven in 1763/64 f 175.634, ofwel f 634 meer dan in de memorie van bezuiniging werd bepaald, maar f 11.520 minder dan in 1762/63. Het bestuur verklaarde dat dit anders veel minder zou zijn geweest. [fol. 1531] De noodzaak van het patrouilleren wordt geacht aan Heren XVII bekend te zijn. Alle gouverneurs, inclusief de huidige, vonden patrouilleren het middel om het ontzag voor de Compagnie te handhaven en de voordelen hiervan te genieten. Had de Almogende de graanoogst wat meer gezegend en zou de Standvastigheid de textiel die verleden jaar was verzonden, eerder hebben aangevoerd, dan zouden de resultaten beter zijn geweest. Door uitzonderlijke droogte, regen en sterfte bracht het graan slechts f 6629, of f 16.069 minder op dan het voorafgaande jaar. Hoewel de opbrengst aan pachten hoger dan, of gelijk was aan die in het vorige jaar, waren de inkomsten maar f 45.135. Er is voor textiel maar f 16.542 ontvangen. [fol. 1532] Over de prijs valt niets op te merken, slechts de kopers ontbraken. De totale inkomsten waren f 72.525, of f 27.474 minder dan in de memorie van bezuiniging is bepaald en f 40.077 minder dan in het voorafgaande boekjaar. Bij uitgaven van f 175.634 en inkomsten van f 72.525 is er een negatief saldo van f 103.109, of f 28.109 meer dan vastgesteld en f 28.556 meer dan in het voorafgaande jaar. Men vleit zich met een beter resultaat in het komende jaar, omdat de sterfte onder de bevolking nagenoeg is opgehouden en het bestuur verwacht dat de afzet in december en januari aanzienlijk zal zijn. Daarom is reeds op 28 november 1764 besloten dat de bark Mossel en het schip Huis te Manpad de reeds naar Makassar vertrokken sloepen Sukkelaar en Verloren Zoon zullen volgen. Daarmee zijn achtereenvolgens 88 pakken Coromandelse, 27 pakken Bengaalse en 32 pakken Suratse textiel verzonden. [fol. 1533] Met rsd 20.000,- aan nieuw Nederlands payment, rsd 2000,- aan koperen duiten en diverse benodigdheden, is de waarde daarvan f 237.143,-. Men vertrouwt erop dat de Mossel en Huis te Manpad vroeg in december 1764 te Makassar zullen aankomen en dat deze zending aan